34630 - Allah’a İman, Ne Demektir?

Soru

Faziletiyle ilgili bilgi aldığım Allah’a imanı, nasıl gerçekleştirebilirim? Bu konuyu ve Resulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem ve sahabelerinin yoluna muhalif olmaktan sakınmak için gerekli buluyorum.

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Allah’a İman Etmenin Manası

Allah’a iman; O’nun varlığına, yüceliğine, rububiyetine, uluhiyetine, isim ve sıfatlarına kesin bir şekilde inanmaktır.

Allah’a iman konusunu gerçekleştirmek için dört husus gereklidir.

Allah’a iman etmek , dört husus içerir. Her kim de bu dört hususa iman ederse hakiki manada müminlerden sayılmaktadır.

Birincisi: Allah’ın Varlığına İman Etmek

Yüce Allah’ın varlığına dair şer-i delillerin yanı sıra akıl ve fıtratta da kanıtlar mevcuttur.

1-Allah’ın varlığına delalet eden fıtri delil şudur: Yaratılmış olan tüm mahlukat, Allah’ın varlığını öğrenme veya araştırma olmadan bilebilme yetisi üzerine yaratılmıştır. Herhangi bir kulun bu fıtrattan yüz çevirmeden bu yaratılıştan gafil kalması mümkün değildir. Bundan dolayı Nebi (s.a.v) şöyle buyurmuştur: “Her çocuk İslâm fıtratı üzerine doğar. Daha sonra, anne-babası onu Hristiyan, Yahudi veya Mecusi yapar.” Buhari (1358) Müslim (2658)

2-Akıl ve mantık açısından yüce Allah'ın varlığına dair kanıt ise şöyledir; geçmiş ve gelecek tüm yaratılanların mutlaka bir yaratıcısı olması gerekir. Şüphesiz hiçbir mahluk/yaratık kendiliğinden ve tesadüfen meydana gelemez.

Bir şey kendini meydana getiremez zira bir şey kendini yaratamaz. Varlıktan önce yokluk olduğuna göre bir şeyin yaratıcı olması mümkün değildir.

Ayrıca bir şeyin tesadüfen meydana gelmesi de mümkün değildir. Çünkü her olayı meydana getiren bir etken ve müsebbip olması gerekir. Peki bu muhteşem, düzenli sistemde; uyumlu koordinasyonda ve sebepler ile sonuçları arasındaki sağlam bağlantıların varlığında olayların tesadüf olması mümkün mü? Kesinlikte bu tesadüf olamaz, çünkü tesadüfen var olan bir şey aslen varoluşunda bir sisteme bağlı değilse düzenli bir şekilde nasıl varlığını sürdürebilir?

O halde yaratılanların tümü kendi kendilerini var etmediklerine veyahut tesadüfen meydana gelmediklerine göre varlıkları için bir yaratıcıya ihtiyaç duymaktadırlar ki o yaratıcı da alemlerin Rabbi olan Allah'tır.

Kur'an-ı Kerim'de Allah'ın varlığına kanıt olan akıl ve mantık deliller:

Allah (c.c) Kur'an-ı Kerim'de Tur suresinde akli delillerle varlığını kat-i bir şekilde zikretmektedir. Allah (c.c) şöyle buyurmuştur: " Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdırlar?" (Tur/35)

Yani onlar ne bir yaratıcı olmadan yaratılmışlar ne de kendilerini yaratmışlardır. O halde bir yaratıcının varlığı yani Allah Azze ve Celle'nin varlığı ispatlanmış olmaktadır. Cübeyr b. Mut'im'den şöyle nakledilir: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Tur suresini okuduğunu işittim. "Acaba onlar herhangi bir yaratıcı olmadan mı yaratıldılar? Yoksa kendileri mi yaratıcıdırlar? Yoksa gökleri ve yeri onlar mı yarattılar? Hayır! Onlar bir türlü anlayıp inanmazlar. Yahut Rabbinin hazineleri onların yanında mıdır? Ya da her şeye hakim olan kendileri midir?" (Tur 35-37) ayetlerine gelince neredeyse kalbim yerinden fırlayacaktı." Cubeyr, o esnada müşrik olmasına rağmen "…neredeyse kalbim fırlayacaktı." demiştir. Böylece ayette geçen mantık soruları onun iman etmesine neden olmuştur.

Bunu açıklayan bir örnek vermek istiyoruz:

Eğer biri size; bahçelerle çevrili, nehirlerin aktığı, döşemelerle ve yataklarla dolu, çeşitli süslerle donatılmış bir saraydan bahsetse ve bu sarayın kendini var etmiş veya onu var eden olmaksızın tesadüfen oluşmuş derse; bu iddiayı reddeder ve yalanlarsınız, hatta boş ve saçmalık bir şeyden bahsettiğini söylersiniz. Öyleyse bu geniş evrende harika ve kusursuz bir şekilde bulunan dünya, gökyüzü ve yıldızların kendilerini var ettiklerini veya tesadüfen meydana geldiklerini söylememiz mümkün müdür?

Zikretmiş olduğumuz bu delilleri çölde yaşayan bir göçebe bile ikrar edip şu şekilde ifade etmiştir:

Kendisine "Rabbin varlığını nasıl idrak ettin?" diye sorulduğunda şu cevabı verdi: "Tezek, devenin varlığına; ayak izi ise yürüyen bir kimsenin varlığına kanıttır. Dolayısıyla yıldızlarla donatılmış gökyüzü, vadilerle düzenlenmiş yeryüzü ve dalgalarla sallanan denizler; her şeyi işiten ve gören bir yaratıcın olduğuna işaret etmiyor mu?"

İkincisi: Allah'ın Rububiyetine İman Etmek

Yani yüce Allah Rab oluşunda birdir, O'nun ortağı ve yardımcısı yoktur.

Rab ise yaratan, rızık veren, kainatın işlerini evirip çeviren ve her şeyin maliki olandır. Onun dışında yaratan, rızık veren, kainatın işlerini evirip çeviren yoktur. Yüce Allah şöyle buyurdu: "Biliniz ki, yaratmak da emretmek de yalnız O'na mahsustur." (Araf/54)

"De ki: "Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Ya da işitme ve görme yetisi üzerinde kim mutlak hâkimdir? Ölüden diriyi, diriden ölüyü kim çıkarıyor? İşleri kim yürütüyor?" "Allah" diyecekler. De ki: "O hâlde, Allah'a karşı gelmekten sakınmayacak mısınız?" (Yunus/31)

"Gökten yere kadar bütün işleri Allah yürütür. Sonra bu işler, süresi sizin hesabınızla bin yıl olan bir günde O'na yükselir." (Secde/5)

"İşte bu, Allah'tır, Rabbinizdir. Mülk yalnızca O'nundur. Allah'ı bırakıp da ibadet ettikleriniz, bir çekirdek zarına bile hükmedemezler." (Fatır/13)

Allah Azze ve Celle'nin Fatiha suresindeki 4.ayeti bir düşünün: "Hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) Mâlikî"

Mütevatir olan diğer bir kıraatte ise "Hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) meliki" diye geçmektedir. İki kıraat cem edildiği zaman belagatli bir anlam ortaya çıkmaktadır. Zira meliklik vasfı maliklik vasfından yönetim ve kontrol açısından daha geniş bir anlam ifade etmektedir. Çünkü bazen bir kimse sadece isim açısından melik olur fakat yetki açısından güçlü olmaz yani işleri yürütmekte bir yetkisi olmaz. Bu durumda sadece melik olur fakat malik/sahip olmaz. Ancak her iki ifade bir arada kullandığımızda yani hem Malik hem de Melik olarak ifade ettiğimizde Allah'a hem mülkü hem de yetkiyi isnat etmiş oluruz.

Üçüncüsü: Yüce Allah'ın Uluhiyetine İman Etmek

Yani kendisinden başka hak ilah olmadığına dair inanmaktır.

İlah (Meluh); Yüceltme ve sevgi ile kendisine tapınılan ve ibadet edilen kişi manasına gelmektedir. İşte bu Kelime-i Tevhid'in anlamıdır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Sizin ilâhınız bir tek ilâhtır. O'ndan başka ilâh yoktur. O, Rahmân'dır, Rahîm'dir" (Bakara/163)

"Allah, melekler ve ilim sahipleri, ondan başka ilâh olmadığına adaletle şâhitlik ettiler. O'ndan başka ilâh yoktur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Ali İmran/18)

Her kim de Allah dışında bir varlığı kendine ilah edinip ibadetlerini ona sarf ederse bu kimsenin ibadetleri batıldır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Bu böyle. Çünkü Allah, hakkın ta kendisidir. O'nu bırakıp da taptıkları ise batılın ta kendisidir. Şüphesiz ki Allah yücedir, büyüktür." (Hac/62)

Kendisine ibadet edilen bu sahte ilahların, ilah diye isimlendirilmesi ise hakiki manada bunlara ilahlık hakkı vermez. Yüce Allah, Mekke müşriklerinin ibadet ettikleri Lat, Menat ve Uzza hakkında şöyle buyurmuştur: "Onlar ancak sizin ve atalarınızın (ilâh edindiğiniz şeylere) taktığınız isimlerdir. Allah, onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir.' (Necm/23)

Yusuf (a.s) zindan arkadaşlarına şu hakikati haykırmıştı: "Siz Allah'ı bırakıp; sadece sizin ve

atalarınızın taktığı birtakım isimlere (düzmece ilâhlara) tapıyorsunuz. Allah, onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Hüküm ancak Allah'a aittir. O, kendisinden başka hiçbir şeye tapmamanızı emretmiştir. İşte en doğru din budur. Fakat insanların çoğu bilmezler." (Yusuf/40)

O halde Allah'tan başka hiç kimse kendisine ibadet edilmesini hak etmez; ne yakınlaştırılmış bir melek, ne gönderilmiş bir Resul, ne de bunların dışında hiç kimse... İşte bundan dolayı tüm peygamberlerin ortak daveti "Allah'tan başka hak ilah olmadığı" yani uluhiyet tevhidi olmuştur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Andolsun biz, her ümmete, "Allah'a kulluk edin, tâğûttan kaçının" diye peygamber gönderdik. Allah, onlardan kimini doğru yola iletti; onlardan kimine de (kendi iradeleri sebebiyle) sapıklık hak oldu. Şimdi yeryüzünde dolaşın da peygamberleri yalanlayanların sonunun ne olduğunu görün.' (Nahl/36)

Ancak Müşrikler buna aykırı davranarak Allah dışında ilahlar edinip kendilerine ibadet etmiş ve onlardan yardım dilemişlerdir.

Dördüncüsü: Allah'ın İsim ve Sıfatlarına İman Etmek

Yani yüce Allah'ın kendini ikrar ve ispat ettiği veya Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in Allah hakkında ifade edip ispat ettiği isim ve sıfatlarında; benzetme, anlamı değiştirme veya yok sayma olmaksızın kendisine layık bir şekilde iman etmek vaciptir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "En güzel isimler Allah'ındır. O'na o güzel isimleriyle dua edin ve O'nun isimleri hakkında gerçeği çarpıtanları bırakın. Onlar yaptıklarının cezasına çarptırılacaklardır." (Araf/180)

"Göklerde ve yerde en yüce ve eşsiz sıfatlar O'nundur. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir." (Rum/27) Bu ayet, tüm eşsiz ve kemal sıfatların Allah'a ait olduğuna delalet eden apaçık delildir. İşte böylece zikrettiğimiz bu iki ayet umumi olarak en güzel isim ve sıfatların Allah'a ait olduğuna işaret etmektedir. Ancak Kitap ve Sünnette bunun detayları açıklanmıştır.

Bu konu yani İsim ve Sıfatlar, ilmin en önemli konularından biridir. Bu nedenle Allah'ın isimleri ve sıfatları, ümmetin bireyleri arasında en çok anlaşmazlığa ve ayrılığa neden olan ve ihtilafın en fazla vuku bulmuş olduğu konulardan biridir.

Bizlerin bu ihtilaflar karşısında tutumumuz ise Allah'ın (c.c) kitabında emrettiği gibidir: "Herhangi bir hususta anlaşmazlığa düştüğünüz takdirde, Allah'a ve ahiret gününe gerçekten inanıyorsanız, onu Allah ve Resûlüne arz edin." (Nisa/59)

Bizler de bu anlaşmazlığı, Allah'ın kitabına ve peygamberinin sünnetine başvurarak çözeceğiz. Bu konuda, Sahabe ve onları takip eden Selefi Salih'in anlayışına dayanarak Allah'ın kitabındaki ayetleri ve peygamberin hadislerini anlayacağız. Çünkü onlar, Allah'ın ve peygamberinin maksadını en iyi bilen kimselerdir. Abdullah b. Mesud ne kadar da doğru demiştir: 'Sizden biriniz birisini örnek alacaksa ölmüş olanları örnek alsın. Çünkü hayatta olanın fitneye düşmeyeceğinden emin olamazsınız. Sözünü ettiğim bu ölmüş kimseler ise Muhammed (sav)'in ashabıdır. Onlar bu ümmetin en faziletlileri, en iyi kalplileri, en derin bilgilileri ve yapmacığa saparak kendilerini külfetlere sokmaktan en uzak olanlarıydı. Onlar Allah'ın, peygamberine arkadaş olmaları ve dinini dimdik ayakta tutmaları için seçtiği bir topluluktu. Onların faziletlerini bilip kabul ediniz ve onların izlerinden gidiniz. Elinizden geldiği kadar onların ahlakları ile ahlaklanınız ve onların dinlerine sarıldıkları gibi siz de dininize sarılınız. Çünkü onlar dosdoğru hidayet üzere idiler.

O halde her kim bu konuda selefin yolunun dışında başka yola uyar ve tabi olursa o zaman hata etmiş ve hak yoldan sapmıştır ve Allah'ın kendileri hakkında: "Kim, kendisine hidayet (doğru yol) besbelli olduktan sonra peygambere karşı çıkar, mü'minlerin yolundan başkasına uyarsa, onu yöneldiği yolda bırakırız ve cehenneme sokarız. Orası ne kötü bir varış yeridir." (Nisa 115) dediği kimselerden olmayı hak eder.

Allah (c.c) insanların kurtuluşu için sahabenin imanı gibi iman etmeyi bizlere şart koşmuştur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Eğer onlar böyle sizin iman ettiğiniz gibi iman ederlerse, gerçekten doğru yolu bulmuş olurlar; yüz çevirirlerse onlar elbette derin bir ayrılığa düşmüş olurlar.'"(Bakara/137)

Her kim selefin yolundan uzaklaşıp saparsa uzaklaştığı kadarıyla hidayetten uzaklaşmış olur.

Tüm bunlara binaen bizlere düşen şudur: Yüce Allah'ın kendisi hakkında ikrar edip ispat ettiği ve Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in Allah hakkında ifade edip ispat ettiği isim ve sıfatlarına

benzetme, anlamı değiştirme veya yok sayma olmaksızın kendisine layık bir şekilde iman etmek vaciptir. Kitap ve Sünnette gelen nasları zahiri (kullanıldığı hal) üzere kabul edip bu ümmetin en hayırlıları ve en alimleri olan sahabenin imanı gibi iman etmektir.

İsim ve Sıfatlar Konusunda İmanın Gerçekleşmesini Engellemeyen Dört Husus Mevcuttur.

Ancak bilinmelidir ki, Allah'ın isimleri ve sıfatlarına iman eden kimse şu dört sakıncadan kaçınmalıdır. Bu sakıncalardan herhangi birine düşen kişi, Allah'ın isimleri ve sıfatlarına gerektiği gibi iman etmemiş olur.

Allah'ın isimleri ve sıfatlarına iman etmek, bu dört sakıncanın ortadan kaldırılmasıyla mümkündür. Bunlar:

Tahrif (Değiştirme)

Ta'til (İptal Etme)

Teşbih/Temsil (Benzetme)

Tekyif (Nasıllık ve Nicelik)

Bu nedenle Allah'ın isimleri ve sıfatlarına imanın anlamı, Allah'ın kitabında veya peygamberinin sünnetinde kendisi için ispat ettiği isimleri ve sıfatları ona layık bir şekilde değiştirmeden, inkar etmeden, benzetmeden veya kıyaslamadan kabul etmektir.

Bu dört sakıncayı kısaca şu şekilde açıklayabiliriz:

1-Tahrif (Bozmak ve Değiştirmek):

Allah'a ait isim ve sıfatlarla ilgili Kur'an ve sünnetteki ifadelerin anlamlarını/lafızlarını değiştirmektir. Böylece Allah'a, Allah ve Rasulünün kastetmediği anlamlar ispat edilir.

Bunun örneği: Birçok Nas'da geçen "el" ifadesini nimet ve kudret anlamında kullanıp tahrif etmek.

2-Ta’til (İptal Etmek):

İptal etmekten maksat, Allah hakkındaki birtakım isim ve sıfatları geçersiz ve yok saymaktır. Her kim Kur’an ve Sünnette sabit olan Allah’ın bir isim veya sıfatın varlığını yok sayarsa Allah’a doğru bir şekilde inanmamış olur.

3-Temsil (Benzetmek):

Allah’ın bir sıfatını yaratılmış bir kimsenin sıfatına benzetmektir. Örnek: “Allah’ın eli mahlûkatın eli gibidir”, “Allah yaratıklar gibi işitir”, “İnsanın sandalyeye oturduğu gibi Allah Arş’a istiva etmiştir.” vb… Şüphesiz Allah’ın sıfatlarını yaratıkların sıfatlarına benzetmek çok çirkin ve kötü bir davranıştır. Yüce Allah bu hususta şöyle buyuruyor:

“O’nun benzeri hiçbir şey yoktur. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.” (Şûrâ Suresi 11)

4-Tekyif (Nasıllık ve Nicelik)

Allah’ın sıfatlarının şeklini ve hakikatini sınırlamaktır. Böylece insan kalbi ile takdir edip dili ile Allah’ın sıfatlarına bir şekil nispet edip bu sıfatların manalarını anlamaya çalışmaktır. Şüphe yok ki durum tamamıyla batıl olup hiçbir insan böyle bir bilgiye sahip olamaz. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Onların hiçbirinin ilmi ise O'nu kuşatamaz ve kavrayamaz.” (Taha/110)

Her kim de bu dört hususta sakınırsa imanını kemale erdirmiş olur.

Allah’tan bizi iman üzerine sabit kılıp mümin olarak huzuruna çıkarmasını dileriz.

En iyisini Allah bilir